

Met Ali op verschillende sporen

Ali, de 1001 nachtmerrie is de eerste voorstelling van Tie3 sinds Tone Brulin de leiding overliet aan Gene Bervoets. Op de scène staan een blanke en een zwarte acteur tegenover elkaar.

De meeste theatergezelschappen hebben een trouw publiek. Het gezellige geroezemoes van bekenden onder elkaar tijdens de pauze, het gekeuvel bij de laving, het hoort onafscheidelijk bij de sociale consumptie van theater. Dat eenheidsgevoel moet vroeger nog sterker geweest zijn, toen theater een zaak was van bepaalde sociale groepen, maatschappelijk ook strakker gedifferentieerd. Ook vandaag, gezeten tussen de gezellige abonnees van NTG of KNS, voel je de samenhang die van theater een grotere "gemeenschapskunst" maakt dan b.v. van film. Het abonnementensysteem lijkt dan ook – los van de economische oorzakelijkheid waarop het is ingevoerd, een systeem van prefinanciering waardoor men over de noodzakelijke liquiditeit kon beschikken – organisch tot het theater te behoren.

Vandaag wordt de aanhorigheid aan een gezelschap nog door een aantal extra-middelen aangemoedigd. De promotie van de theatermiddenstand is gericht op de kweek van een vaste klandizie: de ene werft voor leden en steunende leden, de andere biedt je aan een stoel te kopen, bij nog een ander gezelschap kun je toetreden tot de vriendenkring, weer een ander roept op tot het belastingsaftrekbaar storten op een speciaal fonds waardoor je van anoniem toeschouwer opklimt tot symphatiserend lid. Het resultaat is nog meer gezelligheid, nog meer gekeuvel, meer samenhang.

Nu variëren die verschillende publieken nogal ten opzichte van el-

kaar. Het publiek van het Kollektief-INS is niet te vergelijken met dat van de KNS. De abonnees van de KVS zie je niet in de Beurs. De Echt Antwerps Theater-getrouwen zijn overspelig wanneer ze ook naar de Singel gaan, maar misschien voelen ze zich wel op hun gemak in het Meirtheater, enz. Het zou interessant zijn om eens een "compatibiliteitsstudie" op te zetten van het theaterpubliek. Bij alle samenwerking tussen de verschillende theatergezelschappen (Raamtheater met Nieuwe Scène, Akt/Vertikaal met De Witte Kraai, BKT en KVS, enz.) is het nog de vraag of ook het publiek even verwant is.

De oorzaken van de publiekswaardigheid zijn veelsoortig. De antropologisch-sedentaire aard van het beest zit er voor iets tussen en het regionale stamverband maakt dat je van een Brussels, Antwerps, Gents publiek kan spreken. De grove mediaselectie mobiliseert het typisch chique operapubliek of het mooie modieuze danspubliek. Het economische voordeel van een abonnement zorgt voor een kanalisering van het beperkte budget dat aan cultuur wordt besteed, maar lijkt minder een oorzaak: ook bij groepen zonder abonnementensysteem als de Nieuwe Scène, HTP, e.a. lijkt het publiek vrij trouw. Ik denk dat minder concrete, meer gevoelsmatige criteria doorwegen: vertrouwdheid met de ruimte b.v. (de koop-eenstoel-actie is daar het summum van) en vooral de verwachting van en vertrouwdheid met een bepaalde theaterschrijftuur, een vormenreper-

toire, een acteerstijl, een onderliggende ideologie. Vanzelfsprekend is ook de verwachting om geconfronteerd te worden met het onverwachte en haar onderliggende ideologie een publiekshomogeniserende factor. Hetzelfde slag (nieuwsgierige?, masochistische?) mensen zie je terug in Beursschouwburg, 't Stuc, Nieuwpoorttheater, ...

Deze lange aanloop om maar te melden dat het vertrouwen wekkende handje afwezig bleef bij de voorstelling van *Ali, de 1001 nachtmerrie* van Tie3 in de Beurs. De Tie3-toeschouwer die normaal op de naam Tone Brulin afkomt (naar Tie3 gaan betekende toch op bezoek gaan bij Tone Brulin, genieten van zijn typische theatertaal) had bij deze produktie geen houvast: Brulin liet de groep aan Gene Bervoets, vooralsnog een kleurloze naam. Houvast aan ruimtelijke coördinaten heeft het publiek ook al niet, Tie3 beschikt niet over een eigen zaal. De pers, hoewel welwillend, vertoonde weinig animo. Het geruis dat een produktie normaal begeleidt, bleef stil, de verwachtingshorizon zwart. En ook het handje van de Beursorganisatie dat anders het onverwachte van het ongenode scheidt, er normaal borg voor staat dat het onverwachte wel genoeg aan de verwachtingen zal beantwoorden, kwam evenmin ter hulp. Tie3 had namelijk zichzelf uitgenodigd (of durfde de Beurs het risico niet aan?) In elk geval moest de Brusselse toeschouwer maar eens zelf beslissen. En zie, bij zo weinig toeschietelijkheid bleef hij thuis. En had ongelijk.